

Nr 118

Av herr **Ohlin m. fl.**, *angående domstolsmässig prövning av rättsfrågor i förvaltningen.*

Frågan om rättssäkerheten i förvaltningen har under senare år tilldragit sig ökad uppmärksamhet, och kravet att de i administrativ ordning fattade besluten skall kunna bli föremål för laglig omprövning har alltmer vuxit i styrka. Kontrollmöjligheten över förvaltningsbesluten är av begränsad räckvidd då det gäller att pröva de rättsfrågor som kan uppkomma i förvaltningen. En mångfald besvärsmål i rättsfrågor avgöres nämligen icke av domstol utan av regeringen, och regeringsbesluten kan ej bli föremål för domstolsmässig överprövning. Riksdagen har haft uppe frågan om en utvidgad domstolskontroll av såväl administrativa myndigheters beslut som regeringsbesluten på grund av motioner vid 1954, 1956, 1957 och 1958 års riksdagar. Något positivt beslut har dock icke fattats med anledning av dessa motioner, och alltjämt kvarstår en betänklig brist i fråga om det rättsskydd som medborgarna kan begära gentemot förvaltningsmyndigheterna. Allteftersom förvaltningsapparaten växer ut och de frågor som avgöres av förvaltningsmyndigheterna blir mera omfattande blir detta av större betydelse i de enskildas liv. Vid 1958 års riksdag avslogs det motionsvis framställda yrkandet om en förutsättningslös utredning av hithörande frågor under motivering att man icke ansåg sig böra överväga några mera genomgripande principiella förändringar i rättsskyddssystemet, såvida det icke visade sig omöjligt att inom ramen för det nuvarande systemet åstadkomma förbättringar. Några åtgärder i syfte att utbygga rättssäkerheten inom det nuvarande systemet har därefter icke vidtagits, och problemet är alltjämt olöst. Det enda slag av utredning som skett är frågan om överflyttning av ett ökat antal besvärsmål från handläggning i statsrådet till behandling i regeringsrätten. Även om ett ökat antal ärenden överflyttas till regeringsrätten, innebär detta dock icke en generell lösning av frågan om möjlighet till domstolsmässig prövning av rättsliga administrativa beslut. Rättssäkerhetskravet inom förvaltningen gäller att alla beslut av administrativ myndighet skall kunna bli föremål för laglighetsprövning. Hur denna prövning skall anordnas skall vi icke här närmare angiva. I tidigare års motioner har olika möjligheter diskuterats, men någon ställning har icke tagits till hur frågan bör lösas. Vi vill alltjämt lämna öppet om detta skall ske genom att de allmänna domstolarna erhåller en vidgad

befattning med administrativa besvärsmål eller om speciella förvaltningsdomstolar skall inrättas. En kombination av dessa båda system kan givetvis tänkas, och det bör ankomma på en sakkunnigutredning att förutslutningslöst pröva hur kravet på rättssäkerhet inom förvaltningen bäst kan tillgodoses. Särskilt avseende bör därvid ägnas åt möjligheten att anordna en domstolsmässig prövning av regeringsbesluten. Som ovan påpekats avgöres en mängd administrativa besvärsmål av regeringen som sista instans. Detta innebär icke tillräcklig garanti ur rättssäkerhetssynpunkt för medborgarna. Statsrådsledamöterna saknar i allmänhet de kvalifikationer som fordras för domare och har icke domarens oberoende ställning. De är utsedda på grund av sina politiska kvalifikationer och utan hänsyn till förmåga att avgöra rättsfrågor. Någon garanti för lagenligheten av dessa besvärsmåls behandling finns inte. Understundom har hänvisats till konstitutionsutskottets granskning av statsrådets verksamhet. Vi vill här erinra om att konstitutionsutskottets kontroll syftar till att utkräva ansvar av ett felande statsråd och icke till att bevaka enskildas rättsskydd. Det synes nödvändigt att få till stånd någon form av domstolskontroll av regeringsbesluten till den del dessa innefattar *rättsliga* avgöranden.

Under hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om formerna för en domstolsmässig prövning av *dels* rättsfrågor i förvaltningen, *dels ock* av regeringsbeslut till den del dessa innefattar rättsliga avgöranden.

Stockholm den 26 januari 1959

Bertil Ohlin

Wald. Svensson

Ragnhild Sandström

Manne Ståhl

Sven Wedén

Henning Gustafsson
i Skellefteå

Sven Gustafson
i Göteborg